

הארץ 10.1.20

"בית נעימה" הסמוך לשוק מחנה יהודה

הם גרו תחילה ברחביה ואז, בשנות השבעים, יפה ראתה את הבית הזה והתאהבה בו. באותה עת השכונות סביב השוק היו שכונות עוני ומחיר הבתים היה נמוך. בעלה וגם אמה הוהירו אותה מהשגיאה: לעבור מרחביה לשוק? אבל היא התעקשה. בבית הזה נולדו עוד שני ילדים (כיום מוסיקאים החיים כברלין).

יפה וגנר, בית נעימה. "יש לי חור בלבד ואתה ממלא אותו בגפרורים שרופים"

יום אחר, כשהילדים כבר עזבו את הבית ויפה התגרשה מבעלה, נכנסה לחנות דיסקים ברחוב יפו 70 וקנתה שם דיסק עם מאוילים עיראקיים. כשיצאה מן החנות המוכר, רמי בן גור (במקור: כרים אבו ג'גאיר), גבר נמוך קומה, מוצק ומאיד פנים, השאיר את החנות פתוחה ורץ אחריה במעלה הרחוב. רמי נולד בכנרת ואילו המשפחה של יפה מבצרה במ' קוד, אבל זה לא הפריע להם כעבור שש שנים לעמוד תחת החופה, יחד עם כתריסר נכדים, בבית הכנסת הספרדי של "משכנות שאננים", השכונה ילדותו של רמי. כשרמי פגש את יפה הוא היה שחקן תיאטרון חובב, וכשעבר לגור איתה היא שיכנעה אותו למכור את החנות ולהיות שחקן מקצועי בתיאטרון הירושלמי "פסיק". הוא כבר שיחק במחזות של סייקספיר וסופוקלס, ואף הרים הצגת יחיד על פי "טוביה התלבן" של שלום עליכם. יפה ציירה כשהיתה נשואה וזנחה את הציור בשנות האימהות. לאחר הגירושין חזרה לצייר בסגנון שאינו מקובל כיום, אך כרבריה, "לא מעינין אותי מה שאחרים עושים", וציוריה תלויים על קירות האבן הגבוהים של הבית. היא ורמי גרים בקומה השנייה, ואת הראשונה היא הפכה לגלריה שבה היא מארחת תערוכות של ציירים, בעיקר רוסים, ללא תשלום. לגלריה קראה בשם "בית נעימה", על שם רודתה המנוחה שבנה מת בבית חולים אך לא נמצא קברו בשנים המבולבלות שלאחר קום המדינה. יום אחר, והיא כבר בת יותר מחמישים, הלכה ברחוב וכאה לה בראש שוקה: "יש לי חור בלב ואתה ממלא אותו בגפרורים שרופים, קליפות תפוזים ושאריות פירה". מאין זה בא? היא לא ידעה, אבל הבינה שיש כאן שיר. חשבה לקחת קודם כתיבה יוצרת אך חשה התנגדות. היא חולמת שירים ובנוקד כותבת אותם. עד כה פירסמה שלושה קובצי שירה (מע' ניינת ביחור, לטעמי) ושני קובצי סיפורים קצרים. היא גם שדה פיוטים בקבוצה, ויש לה חיוך מלא עורמה עריגה שראיה כאילו היא מבינה לנו בשקט הפתעות.

מי שיודר ממרכז העיר דרך הרוב אגריפס, הרחוב המרכזי של שוק מחנה יהודה, כדאי לדעת שמי "בית נעימה", שיופיו הנרד מושך אליו צלמי חתן וכלה. הוא נמצא ברחוב עיניים למשפט 8, בשכונת "מוכרת משה", אחת מחמש השכונות הירושלמיות שנקראו על שמו של סר משה חיים מונטיפיורי, מה שבילבל אפילו את עגנון. ב"תמול של-שום" הוא כתב: "וכל מקום שם בירושלים קרוי משה, או אוהל משה או זיכרון משה או ימין משה או מזכרת משה. רוצה אתה להגיע מלה שנטפלה הללו שזכה אתה אותה מלה שנטפלה למשה, ואין אתה מגיע למשה זה שרצית". "מוכרת משה" ו"אוהל משה" נבנו סמוכות זו לזו בתחילת שנות ה-1880, ה"מוכרת" לאשכנזים וה"אוהל" לבני עדות המזרח. איך קרה דבר כזה שלא ייתכן כלל ביי מינוז כיום, בכל אופן, האוכלוסייה לגמרי מעורבת. הבית ברחוב עיניים למשפט 8 היה ללא ספק למשפחה עשירה, יש אומרים למשפחת ריבלין. לעומת בתי השכונה האחרים, הוא בן שתי קומות (גבוהות מאוד), הקירות מאבן אדומה (סלאיב), הרצפות מאבן או מאריחים מצוירים, הדלתות והסוגים נשמרו כפי שהיו. בבתים האחרים הרצפה המקורית כוסתה או הוחלפה וקירות האבן טויחו. ועוד, רק בבית הזה היה בוד מים פריטי. חזית הבית מכוסה צמחייה: לרוחבו מטיילת גפן עבותה (שורשיה בבית השכן), שיחי גרניום בצבעים שונים מהקומה העליונה נשפכים לאורך הקיר, למטה עציצי קטטוס וגרניום (הם "נעלמים" מדי פעם ואני ממלאת את החסר, מספרת בעלת הבית וצוחקת מהבריחה) שצבעיהם משוחחים עם התכלת של הדלת והצהוב-ארמם של הקירות. חרדי הבית ענקיים ממש, ובשנות השבעים גרו כאן עדיין שתי משפחות. ומי גר כאן כעת? גם זה סיפור ירושלמי מאד. יפה וגנר, אשה רגיזה ויפהפייה כבת 70, היא בת למשפחה עיראקית בת שמונה ילדים והגיעה לארץ כפעוטה מפרס (סבה ברח לשם מאימת הגיוס בעיראק). היא באה לירושלים ללמוד ב"בצלאל", וכאן נישאה לסטודנט בן למשפחה יוצאת גרמניה, שכיום הוא פרופסור באוניברסיטה העברית, ונולדה בתם הבכירה (כיום משפטינית בכירה המנסחת חוקים לחברי הכנסת).

הארץ 10.1.20

"בית נעימה" הסמוך לשוק מחנה יהודה

הם גרו תחילה ברחביה ואז, בשנות השבעים, יפה ראתה את הבית הזה והתאהבה בו. באותה עת השכונות סביב השוק היו שכונות עוני ומחיר הבתים היה נמוך. בעלה וגם אמה התהירו אותה מהשגיאה לעבור מרחביה לשוק? אבל היא התעקשה. בבית הזה נולדו עוד שני ילדים (כיום מוסיקאים חזיים כבילין).

יפה וגנו, בית נעימה. "יש לי חור בלבד ואתה ממלא אותו בגפרורים שרופים"

יום אחד, כשהילדים כבר עזבו את הבית ויפה התגרשה מבעלה, נכנסה לחנות דיסקים ברחוב יפו 70 וקנתה שם דיסק עם מאוזלים עיראקיים. כשיצאה מן החנות המוכר, רמי בן גור (כמקוד: כרים אבו ג'גאייר), גבר נמוך קומה, מוצק ומאיר פנים, השאיר את החנות פתוחה ורץ אודיה במעלה הרחוב. רמי נולד כבגדאד ואילו המשפחה של יפה מבצרה במ' קוד, אבל זה לא השריע להם כעבור שש שנים לעמוד תחת החופה, יחד עם כתריסר נכדים, בבית הכנסת הספרדי של "משכנות שאננים", השכונה ילדותו של רמי. כשרמי פגש את יפה הוא היה שחקן תיאטרון חובב, וכשעבר לגור אתה היא שיכנעה אותו למכור את החנות ולהיות שחקן מקצועי בתיאטרון הירושלמי "פסיק". הוא כבר שיחק במחזות של שייקספיר וסופוקלס, ואף הדים הצגת יחיד על פי "טוביה החלבן" של שלום עליכם. יפה ציירה כשהיתה נשואה ונחזה את הציור בשנות האימהות. לאחר הגירושין חזרה לצייר בסגנון שאינו מקובל כיום, אך כרבריה, "לא מעניין אותי מה שאחרים עושים", וציוריה תלויים על קירות האבן תגבוהים של הבית. היא ורמי גרים בקומה השנייה, ואת הראשונה היא הפכה לגלריה שבה היא מארחת תערוכות של ציירים, בעיקר רוסיים, ללא תשלום. לגלריה קראה בשם "בית נעימה", על שם רודתה המנוחה שבנה מת בבית חולים אך לא נמצא קברו בשנים המבולבלות שלאחר קום המדינה. יום אחד, והיא כבר בת יותר מחמישים, הלכה ברחוב וכאה לה בראש שוקה: "יש לי חור בלב ואתה ממלא אותו בגפרורים שרופים, קליפות תפוזים ושארייות פירה". מאין זה בא? היא לא ידעה, אבל הבינה שיש כאן שיר. חשבה לקחת קורס כתיבה יוצרת אך חשה התנגדות. היא תולמת שירים ובבוקר כותבת אותם. עד כה פירסמה שלושה קובצי שירה (מע' ניינת ביותר, לטעמי) ושני קובצי סיפורים קצרים. היא גם שרה פיוטים בקבוצה, ויש לה חיוך מלא עורמה עדינה שנראה כאילו היא מכינה לנו כשקט הפתעות.

מי שיורד ממרכז העיר ררך רחוב אנריפס, הרחוב המרכזי של שוק מחנה יהודה, כדאי לרדת שמימינו, במרחק שלוש רקות הליכה, נמצא "בית נעימה", שיופיו הנרד מושך אליו צלמי חתן וכלה. הוא נמצא ברחוב עיניים למשפט 8, בשכונת "מוזכרת משה", אחת מחמש השכונות הירושלמיות שנקראו על שמו של סר משה חיים מונטיפיורי, מה שביבלל אפילו את עגנון. ב"תמול של-שום" הוא כתב: "וכל מקום שם בירושלים קרוי משה, או אוהל משה או זיכרון משה או ימין משה או מוזכרת משה. רוצה אתה להגיע לאחד מהמקומות הללו שוכח אתה אותה מלה שנטפלה למשה, ואין אתה מגיע למשה זה שרצית". "מוזכרת משה" ו"אוהל משה" נבנו סמוכות זו לזו בתחילת שנות ה-1880, ה"מוזכרת" לאשכנזים

וה"אוהל" לבני עדות המזרח. איד קרה דבר כזה שלא ייתכן כלל בנימינו כיום, בכל אופן, האוכלוסייה לגמרי מעורבת. הבית ברחוב עיניים למשפט 8 היה שייך ללא ספק למשפחה עשירה, יש אומרים למשפחת ריבלין. לעומת בתי השכונה האחרים, הוא בן שתי קומות (גבוהות מאוד), וקירות מאבן אדומה (סלאיב), הציפות מאבן או מאריחים מצויירים, הדלתות והסרגים נשמרו כפי שהיו. בבתים האחרים הרצפה המקורית כוסתה או הוחלפה וקירות האבן טוהו. ועוד, רק בבית הזה היה בוד מים פריטי. חזית הבית מכוסה צמחייה: לרוחבו מטיילת גפן עבותה (שורשיה בבית השכן), שיחי גרניום בצבעים שונים מהקומה העליונה נשפכים לאורך הקיר, למטה עציצי קטטוס וגרניום (הם "נעלמים" מדי פעם ואני ממלאת את החסר, מספרת בעלת הבית וצוחקת מהבריחה) שצבעיהם משוחחים עם התכלת של הדלת והצהוב-ארמם של הקירות. חוררי הבית ענקיים ממש, ובשנות השבעים גרו כאן עריין שתי משפחות. ומי גר כאן כעת? גם זה סיפור ירושלמי מאד. יפה וגנו, אשה דיקה ויפהפייה כבת 70, היא בת למשפחה עיראקית בת שמונה ילדים והגיעה לארץ כפעוטת מפרס (סבה ברח לשם מאימת הניוס בעיראק). היא באה לירושלים ללמוד ב"בצלאל", וכאן נישאה לסטודנט בן למשפחה יוצאת גרמניה, שכיום הוא פרופסור באוניברסיטה העברית, ונולדה בתם הבכירה (כיום משפטנית בכירה המנסחת חוקים לחברי הכנסת).